

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

לפני כבוד השופט ה' קירש

התובע עופר מנירב
ע"י ב"כ עוה"ד יוני חרש ואביה ואנונו

נגד

הנתבעת רשות המיסים בישראל
ע"י ב"כ עו"ד יפעת גול (שושן)
מפרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)

החלטה (פסק דין משלים)

1. החלטה זו ניתנת בהמשך לאמור בסעיפים 51 ו-52 לפסק הדין החלקי שניתן בהליך זה ביום 6.10.2022 ("ההחלטה העיקרית").
2. התביעה והבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית עסקו תחילה בשני נושאים:
 - (א) המועד אשר ממנו יש לחשב תוספת הפרשי הצמדה וריבית על החזרי מס לפי חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963;
 - (ב) אופן עיגול סכומי הפרשי הצמדה וריבית לשקל השלם הקרוב במחשבי רשות המיסים – עיגול הצמדה לחוד ועיגול ריבית לחוד (כשיטת רשות המיסים) או שמא עיגול תוספת הפרשי ההצמדה והריבית כסכום אחד (כפי עמדת המבקש).
3. ביום 17.3.2021 הגישה המשיבה, רשות המיסים בישראל, "הודעת חדילה (למען הזהירות)". כמפורט בהמשך, הודעת החדילה התייחסה למעשה עיגול שבוצע בשנת 2016 לגבי יתרות מס שבח ורכישה (החזרים וחובות) (בנושא זה ראו גם סעיף 43 להחלטה עיקרית).

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

נושא הודעת החדילה הנ"ל נדון בישיבת בית המשפט ביום 18.11.2021 ובתום הדיון ניתנה החלטה זו:

"כידוע המשיב הודיע למען הזהירות על חדילה בקשר לעיגול סכומים שבוצע אגב הסבת מערכת המחשוב של מיסוי מקרקעין בשנת 2016. הצדדים חלוקים כעת לגבי ההשלכה הכספית הכוללת של עניין זה... הצדדים חלוקים בשאלה האם חדילת המשיב בנושא ההסבה הנ"ל, אמורה לזכות את המבקש ובאי כוחו בגמול ושכר טרחה. לאחר שמיעת דברי הצדדים בנושא זה, הוחלט לדחות את ההכרעה בעניין להמשך שמיעת בקשת האישור והנושא יוכרע בתום ההליך כולו. לצדדים תינתן הזדמנות נאותה להשמיע טענות לעניין זה לפני הכרעתו."

(עמוד 36 לפרוטוקול, שורה 10 עד שורה 19)

4. בהמשך הדברים הסתלק התובע/המבקש מן העילה הראשונה הנ"ל (בנושא מועד תחילת צבירת ההצמדה וריבית) וזאת לאחר שהתחוויר כי טיעונו בנושא זה איננו מבוסס; נוסח מוצע ומוסכם להחלטה בדבר ההסתלקות הוגש על ידי הצדדים ביום 29.9.2021 ובהחלטתי מיום 2.11.2021 נכתב כי:

"מאשרת אפוא הסתלקותו של המבקש מהבקשה לאישור התובענה כייצוגית ביחס לעילת מועד החישוב (וביחס אליה בלבד), וזאת ללא צו להוצאות, והכל בהתאם לאמור בנוסח המוסכם בין הצדדים."

5. לגבי הסוגיה הנותרת – אופן עיגול סכומי הפרשי הצמדה וריבית – בהחלטה העיקרית הנ"ל מיום 6.10.2022, דחיתי את הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, וזאת לאחר שהגעתי למסקנה, אשר נומקה שם, כי התביעה אינה ראויה להידון כתובענה ייצוגית (ראו סעיפים 40 עד 50 להחלטה העיקרית).

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

עם זאת, קודם לכן כתבתי כי "לעצם הסוגיה המקצועית [סוגיית עיגול הסכומים] לדעתי הדין עם התובע" (סעיף 15 להחלטה העיקרית). לאחר ניתוח הפן המשפטי, הבעתי את הסכמתי עם פרשנות המבקש (סעיף 38, שם).

לסיכום, כתבתי בסעיף 50 להחלטה העיקרית כדלקמן:

"אינני מוצא לנכון – בנסיבות המסוימות של מקרה זה – לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית. עם זאת, לטעמי צודק המבקש בפרשנות החוק בסוגיות העיגול. יש לצפות כי רשות המסים, כרשות ציבורית המנהלת מיליארדי שקלים בשנה והבאה במגע באופן זה או אחר עם כמעט כל תושבי המדינה, תביא מסקנה משפטית זו לתשומת לבה ותשקול בחיוב שינוי מיידי באופן ביצוע העיגול, כך שרק הסכום הכולל של 'הפרשי הצמדה וריבית' יעוגל לפי חוק העיגול."

6. לנוכח מסקנותיי הנ"ל המשכתי וכתבתי בסעיף 51 ובסעיף 52 להחלטה העיקרית:

"אמנם הבקשה נדחית אך עצם הגשתה עשויה להביא לשינוי מתחייב בפעולת רשות המסים – לגבי העתיד. לכאורה, במצב כגון זה ניתן לשקול פסיקת גמול ושכר טרחה, כאמור בסעיפים 22(ג)(1) ו-23 לחוק תובענות ייצוגיות."

והנה ממילא בית המשפט יידרש לנושאים אלה בקשר לחדילה החלקית (הנוגעת כאמור לתקלה שאירעה בשנת 2016), וזאת מכוח ההחלטה שניתנה ביום 18.11.2021.

על כן, לאור כל האמור לעיל, הצדדים יהיו רשאים להרחיב את טיעוניהם בנושא הגמול ושכר הטרחה כדי להקיף גם את נפקות התוצאה אליה הגעתי בפסק דין חלקי זה."

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

7. הצדדים אכן הגישו טיעונים בכתב בנושא פסיקת גמול ושכר טרחה (המבקש ביום 30.11.2022 וביום 5.2.2023 והמשיבה ביום 1.2.2023).

יצוין כי לא הוגש ערעור על ההחלטה העיקרית.

8. בסעיף 22 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 ("גמול לתובע מייצג") נקבע בין השאר כי:

"(ג) בית המשפט רשאי, במקרים מיוחדים ומטעמים מיוחדים שיירשמו –

(1) לפסוק גמול למבקש או לתובע המייצג אף אם לא אושרה התובענה הייצוגית או שלא ניתנה הכרעה בתובענה הייצוגית לטובת הקבוצה, לפי הענין, בהתחשב בשיקולים כאמור בסעיף קטן (ב)..."

השיקולים האמורים הם הטרחה שטרם התובע המייצג והסיכון שהוא נטל על עצמו; התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה; ומידת החשיבות הציבורית של התובענה.

סעיף 23 לחוק האמור עוסק ב"שכר טרחה של בא כוח מייצג" והוא מורה בין היתר כי:

"(ב) בקביעת שיעור שכר הטרחה של בא כוח מייצג לפי סעיף קטן (א), יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

- (1) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
- (2) מורכבות ההליך, הטרחה שטרם בא הכוח המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, וכן ההוצאות שהוציא לשם כך;
- (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית;
- (4) האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך;
- (5) הפער שבין הסעדים הנתבעים בבקשה לאישור לבין הסעדים שפסק בית המשפט בתובענה הייצוגית."

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

יש להוסיף כי על פי סעיף 9(ג) לחוק, בעקבות הגשת הודעת חדילה מטעם רשות, בית המשפט רשאי:

"(1) על אף הוראות סעיף 22, לפסוק גמול למבקש בהתחשב בשיקולים

כאמור בסעיף 22(ב);

(2) לקבוע שכר טרחה לבא כוח המייצג בהתאם להוראות סעיף 23."

9. המבקש עותר לפסיקת גמול ושכר טרחה הן בשל מתן הודעת החדילה הנ"ל והן לנוכח מסקנת בית המשפט לעצם הסוגיה המשפטית בנושא העיגול (ולמרות דחיית הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית). המשיבה מתנגדת לפסיקת גמול ושכר טרחה כלל, ולחילופין היא גורסת כי יש לפסוק סכומים "על הצד הנמוך ביותר" (סעיף 55 לטיעוני המשיבה).

על מנת להקל על הצגת הדברים אפריד כאן את סקירת טענות הצדדים בין היבט הודעת החדילה ובין ההיבט הכללי יותר הקשור לתוכן ההחלטה העיקרית.

10. בהודעת החדילה עצמה מסופר:

"במסגרת הבדיקה שערכה המשיבה לאופן החישוב המבוצע בהחזר מס ששולם ביתר בהתאם להוראות סעיף 102 ו- 103 לחוק [מיסוי מקרקעין], התגלה כי חלק ממקבלי החזר מס ששולם ביתר שיתרותיהם עמדו לפני הסבת המערכת המחשובית קיבלו החזר בחסר של עד 1 ש"ח.

ביום 12.3.2016, הוחלפה מערכת הגביה המחשובית של מיסוי מקרקעין ממערכת 'ישנה' למערכת 'חדשה' (להלן – הסבת המערכת).

לצורך העברת סטאטוס הנישום מהמערכת הישנה למערכת החדשה, בוצע חישוב, בחלק מתיקי הנישומים שהיו באותה העת, ליתרות

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

הקיימות במערכת הישנה עד ליום ההסבה 12/3/2016 (להלן 'יום ההסבה').

במסגרת חישוב זה, חושבו הפרשי הצמדה וריבית על סכום היתרות ובהתאמה הוחלו הוראות חוק עיגול סכומים, תשמ"ו-1985 (להלן – חוק עיגול סכומים) (עיגול לשקל). הסכום הסופי של החישוב האמור, הועבר כנתון התחלתי בתיק הנישום, במערכת החדשה. (להלן 'סכום סופי ביום ההסבה').

החל מיום ההסבה – יום כניסת המערכת החדשה לפעילות, כל סכום מס ששולם ביתר בהתאם לסעיפים 102 ו-103 לחוק מיסוי מקרקעין והושב בהתאם לסעיף 103א לחוק מיסוי מקרקעין – נשא הפרשי הצמדה וריבית מיום ההסבה ואלה הצטרפו לסכום הסופי ביום ההסבה, כהגדרתו לעיל.

בדיקה שנערכה גילתה, כי חישוב ריבית והפרשי הצמדה על מס להחזר בהתאם להוראות סעיפים 102 ו-103 לחוק, באופן המפורט לעיל – תוך פיצולו לשתי תקופות: עד יום ההסבה ומיום ההסבה – הוביל לכך שחלק ממקבלי החזר קיבלו סכום החזר הכולל ריבית והפרשי הצמדה בחסר של 1 ש"ח לכל היותר, חלק אחר ממקבלי החזר קיבלו סכום החזר הכולל הפרשי הצמדה וריבית ביתר של 1 ש"ח לכל היותר, וחלק נוסף לא הושפע מחישוב זה ליום הסבת המערכת.

ודוק: אילו היה מבוצע חישוב 'רציף' של ריבית והפרשי הצמדה לסכום ששולם ביתר, החל מיום התשלום ועד ליום החזר בפועל (ומבלי לפצל את החישוב לשתי תקופות ולבצע את חישוב הסכום הסופי ביום ההסבה המערכת המחשובית), בחלק מהמקרים היה מתווסף סכום של 1 ש"ח לכל היותר בשל עיגול הסכומים, לסכום החזר הכולל ריבית והפרשי הצמדה כדין.

...

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

המשיבה החליטה, באופן מקל, להוסיף 1 ש"ח, לכל נישום אשר עמדה לזכותו יתרה ערב הסבת המערכת המחשובית (12.3.2016), בין אם 'הפסיד' כתוצאה מאותו עיגול בין אם 'הרוויח' כתוצאה מאותו עיגול. כמו כן, לכל נישום אשר עמדה לו יתרת חוב מיסוי מקרקעין ערב ההסבה, הופחת סכום החוב בסך של 1 ש"ח, ושוב בין אם 'הפסיד' ובין אם 'הרוויח' כתוצאה מאותו עיגול שגוי.

...

מבדיקה שנערכה ע"י המשיבה, היקף סכומי החזר בגינם שולמו החזרים בחסר של 1 ש"ח לכל היותר עומדים על סך של 199,908 ש"ח. לעניין זה יודגש כי בנסיבות החדילה האמורות, אין אפשרות לזהות את הקבוצה הנפגעת ללא בדיקה פרטנית של כל אותם מקרים בהם הוסיפה המשיבה 1 ש"ח, שכן כאמור לעיל חלק מאותם 199,908 נישומים שהוספה לזכותם 1 ש"ח, כלל לא נפגעו מהשערוך ליום ההסבה, וחלקם אף יצאו ברווח כתוצאה מאותו עיגול.

(מתוך סעיפים 4 עד 10, 18 ו- 21 להודעת החדילה)

11. כאן יש לחדד מספר נקודות:

(א) הודעת החדילה ניתנה על ידי רשות המסים בגלל **הכפילות** במעשי העיגול שנוצרה במקרה של הסבת מערכת מחשוב מיסוי המקרקעין בחודש מרץ 2016. כתוצאה מאירוע חד פעמי זה יתרות מסוימות עוגלו פעמיים – פעם בסמוך לביצוע ההסבה ופעם נוספת בעת ביצוע החזר או הגביה. **אולם** שני מעשי העיגול הנ"ל נערכו על פי השיטה הקיימת במחשבי רשות המסים, דהיינו הצמדה לחוד וריבית לחוד. הודעת החדילה לא ניתנה מתוך הודאה כלשהי כי שיטת העיגול הכללית איננה תקינה אלא לנוכח **כפילות העיגול** שנגרמה באופן חד פעמי בעת הסבת המערכת, כמתואר. כפילות זו עלולה הייתה לפגוע באזרח (פגיעה בהיקף של שקל אחד). למשל, סכום החזר שהסתיים בעשרים אגורות (XX.20) נכון למרץ 2016 היה מעוגל אז כלפי מטה לאפס אגורות (XX.00); ייתכן שעיגול מיותר זה גרם לכך שסכום החזר הסופי בעת ביצוע החזר בפועל היה נמוך מן הנדרש.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

(ב) כאמור, בהתאם לבדיקתה של רשות המיסים (וכן על פי בדיקה חוזרת עליה דווח ביום 29.10.2021), המספר המירבי של מקרים שהושפעו מהעיגול המיותר בעת הסבת מערכת המחשוב היה כ- 200 אלף (למעשה ננקב מספר מדויק: 199,908). והנה לטענת המבקש, הנזק הכספי שנתון זה מייצג עשוי להיות כפול ולהגיע לכדי 400 אלף שקלים חדשים. זאת מפני שכיום החסר כתוצאה מן העיגול המיותר במרץ 2016 – אותו השלימה רשות המיסים בעקבות הודעת החדילה – המשיך וצבר הפרשי הצמדה וריבית עד למועד ביצוע ההחזר בפועל. ואכן במקרה של המבקש עצמו, בו ההחזר בוצע (בדרך הקיזוז) כמעט שלוש שנים לאחר הסבת המערכת, הוא היה זכאי לתוספת של 2 ש"ח בגין ביטול העיגול המיותר, ולא רק ל- 1 ש"ח. מכיוון שכך, לטענת המבקש נקודת המוצא לדיון על גמול ושכר טרחה בשל הודעת החדילה צריכה להיות הטבת נזקים בהיקף של 400 אלף ש"ח, ולא מחצית מסכום זה.

12. בנושא הודעת החדילה, טיעון המבקש מורכב משניים:

(א) ראשית, גורס המבקש כי "לא יכול להיות חולק, שגילוי התקלה במערכת המחשובית של המשיבה, קל וחומר תיקונה והתשלום שבוצע לנישומים כתוצאה מכך, קשור קשר ישיר לבקשת האישור אשר הוגשה על ידי המבקש" (סעיף 3 לטיעוני המבקש).

לחיזוק הטענה, מצביע המבקש על העובדה שהבדיקה שנערכה על ידי המשיבה אף לא נעשתה בעקבות התכתבות עם המבקש במהלך שנת 2019, בה התריע המבקש על עיגול שגוי, אלא רק בעקבות ולאחר הגשת התביעה דן בחודש ספטמבר 2020.

(ב) שנית, מדגיש המבקש את הסכום הממשי שהושב למשלמי מסים שונים כתוצאה מהודעת החדילה, אשר לטענתו מגיע לכדי 400 אלף ש"ח.

13. המשיבה איננה מתכחשת לכך שהתקלה מושא הודעת החדילה התגלתה "במסגרת הבדיקה שערכה המשיבה לבחינת טענות המבקש בבקשת האישור" (סעיף 10 לטיעוני המשיבה; ראו גם סעיפים 15 ו-17 שם).

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

אולם, לדעת המשיבה, אין מקום להורות על תשלום גמול ושכר טרחה בקשר להודעת החדילה משתי סיבות שונות:

(א) ראשית, לדעת המשיבה, נעדר קשר מהותי-ענייני בין בקשת האישור ובין נושא הודעת החדילה, אף אם התקלה מושא הודעת החדילה התגלתה בהמשך להגשת בקשת האישור:

"... בקשת האישור לא כללה טענות ביחס לעילה בגינה הוגשה הודעת החדילה וממילא המבקש לא הוכיח כי השקיע טרחה רבה, נשא בסיכון מיוחד, השקיע משאבים או נגרמו לו תשומות כלשהן בגין הנושא לגביו הוגשה החדילה. כל זאת כאמור, מקום בו בקשת האישור התייחסה לאופן עיגול הסכומים בו נוקטת המשיבה במערכי המס השונים וכלל לא התייחסה לתקלה שהתגלתה בשל הסבת המערכת המיחשובית בשנת 2016 – היא תקלה נקודתית וחד פעמית. כמפורט: ההליך המשפטי בגינו הוגשה בקשת האישור כלל אינו מתייחס לתקלה המיחשובית בגינה הגישה המשיבה הודעת חדילה למען הזהירות; או אז תישאל השאלה - האם מקום בו מוגשת בקשת אישור בטענה אחת ובמסגרת בדיקת הטענה שנטענה באופן מפורש מתגלה תקלה אחרת – שעניינה אינו נזכר בבקשת האישור (ועל כך אין מחלוקת) – יש לקבוע כי היו למבקש ובא כוחו תשומות המצדיקות תגמול? המשיבה סבורה כי יש לענות בשלילה על שאלה זו."

(מתוך סעיף 15 לטיעוני המשיבה)

(ב) שנית, וכפי שהוסבר בהודעת החדילה עצמה:

"... המשיבה החליטה, באופן מקל, להוסיף 1 ש"ח, לכל נישום אשר עמדה לזכותו יתרה ערב הסבת המערכת המחשובית (12.3.2016), בין אם 'הפסיד' כתוצאה מאותו עיגול בין אם 'הרוויח' כתוצאה מאותו עיגול, וזאת בהתאם להפסד המקסימלי הפוטנציאלי. כל זאת יש לאמר, כאשר מדובר באירוע חד פעמי אשר תוקן בחדילת המשיבה.

...

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

לא היתה אפשרות לזהות את הקבוצה הנפגעת ללא בדיקה פרטנית של כל אותם מקרים בהם הוסיפה המשיבה 1 ש"ח, שכן כאמור לעיל, חלק מאותם נישומים שהוספה לזכותם 1 ש"ח, כלל לא נפגעו מהשערוך ליום ההסבה, חלק נפגע באופן חלקי ביותר ביחס להשבה וחלקם אף יצאו ברווח כתוצאה מאותו עיגול.

...

עסקינן בתקלה מחשובית נקודתית, משנת 2016 אשר הניבה תועלת של 1 ש"ח בודד למספר מוגבל של נישומים וכל זאת למען הזהירות ומבלי לבצע בדיקה מדויקת לנסיבותיו של כל נישום – אלא מתן 1 ש"ח לכל מי שהיתה לו באותה העת יתרת זכות או חוב. "
(מתוך סעיפים 18, 19 ו- 22 לטיעוני המשיבה)

14. לפני שנפנה לטענות הצדדים בהיבט הרחב יותר, יש להזכיר בקצרה את הנימוק המרכזי שהביא לדחיית בקשת האישור בהתאם להחלטה העיקרית. בסעיפים 10 ו- 11 להחלטה העיקרית הסברתי:

"אמנם אצל התובע דנן מדובר בהחזר מס והנתונים הפרטניים הם כאלה שגישתו מיטיבה יותר מאשר השיטה הנוהגת של רשות המסים. אולם, כפי שהודגם לעיל, אין הדבר תמיד כך ואין לדעת מראש, ללא ביצוע חישוב מדויק וספציפי, איזו מן השיטות תוביל לתוצאה טובה יותר לנישום בכל מקרה נתון.

יתרה מזאת, אצל אותו אזרח, שזכאי בהזדמנויות שונות להחזרי מס וחייב בהזדמנויות שונות בתשלום חובות מס, אין דרך לדעת מראש איזו משתי השיטות תיטיב אתו יותר בחשבון הכולל. "

נקבע כי התביעה איננה ראויה להידון כתובענה ייצוגית מפני ש"שיטת רשות המסים כשלעצמה איננה מרעה באופן מובנה עם כלל הנישומים, אלא מרעה או מיטיבה בהתאם לנתונים המדויקים של כל אירוע הטעון עיגול סכומים. כמוסבר לעיל, הדברים

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

נכונים הן לגבי עיגול החזרי מס והן לגבי עיגול חובות מס. וכפי שמדגישה המשיבה, אותו נישום עשוי לצאת נשכר בפעולת עיגול אחת ולצאת מופסד בפעולת העיגול הבאה – והכל בגבולות שקל חדש אחד.... בשל אופי התופעה האריתמטית, יש לצפות כי במחצית מן המקרים לערך העיגול נעשה בעבר ביתר ובמחצית האחרת העיגול נעשה בחסר" (מתוך סעיפים 44 ו-46 להחלטה העיקרית).

בהמשך כתבתי:

"...אני סבור כי אין מקום להורות לרשות המסים לעשות את הפעולה הרוחבית האמורה [דהיינו, לחזור ולחשב מחדש את כל חישובי העיגול מהשנתיים האחרונות, הן לגבי החזרים והן לגבי חובות] – לא בגלל קשיים מעשיים צפויים – אלא מפני שהיא עלולה להרע את מצבם של נישומים רבים שקולם איננו נשמע במסגרת התובענה הייצוגית... כאשר מנגד התרופה המירבית שעשויה להינתן לאלה שקופחו על ידי עיגול שגוי היא שקל אחד בודד. לטעמי תוצאה זו איננה מצדיקה חישוב מחדש – לטוב או לרע – של כל פעולות שע"מ שנעשו על פני שנתיים." (מתוך סעיף 48 להחלטה העיקרית)

דהיינו, בנסיבות המסוימות של מקרה זה תיקון אופן יישום החוק על ידי רשות המסים יביא בהכרח לתוצאה מעורבת – חלק מן הנישומים ייהנו וחלק ייפגעו, כאשר הנזק המירבי שיכול היה להיגרם (במונחי קרן לפחות) היה שקל חדש אחד.

15. המבקש מדגיש כי חרף דחיית בקשת האישור, בית המשפט הסכים למעשה עם עמדתו המקצועית אשר לפרשנות הנכונה של החוק בסוגיית עיגול הפרשי הצמדה וריבית ואף קרא לרשות המסים לשקול בחיוב עריכת שינוי מיידי באופן ביצוע העיגול במחשביה.

מכיוון שכך, "... המבקש סבור כי מקרה זה, בו התקבלה עמדתו המשפטית של המבקש ובית המשפט אף מצא לנכון להמליץ למשיבה ליישמה באופן מיידי, מעיד על מידת החשיבות הציבורית הגלומה בעצם ההליך והכרעת בית המשפט הנכבד.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

...המבקש סבור אפוא, שמקרה זה עומד בתנאים המצדיקים פסיקת גמול ושכר טרחה, הגם שבקשת האישור נדחתה. המבקש לקח על עצמו סיכון ועלויות אפשריות רבות, וזאת בנוסף על שעות רבות של מחקר ועבודה משפטית שהושקעו על ידי באי כוחו. משאבים אלו לא הושקעו לשווא, שכן בסופו של התקבלה עמדתו המשפטית של המבקש ונקבע שהמשיבה אכן אינה פועלת בהתאם להוראות חוק עיגול סכומים.

כתוצאה מהשקעה זו של המבקש ובאי כוחו יש להניח (ולמצער, לקוות), שהמשיבה תתקן את אופן פעולתה והתנהלותה מעתה והאלה, ומכך חשיבותו הציבורית של ההליך המשפטי בו נקט המבקש" (מתוך סעיפים 52 ו-56 לטיעוני המבקש).

16. מנגד, סבורה רשות המיסים כי "ספק אם יש כדי להצביע על תועלת ציבורית ממשית אשר יש בה כדי לזכות את המבקש בגמול. כאמור, המשיבה שוקדת בימים אלה על בחינת פסק דינו של בית המשפט בכל הנוגע לאופן יישום שיטת עיגול הסכומים. אף אם יחול בשלב כלשהו שינוי שיטת אופן עיגול הסכומים אצל המשיבה אין כדי להביא לתועלת ממשית לציבור. ויוסבר: ראשית, אם וככל שיהא שינוי שיטת החישוב במערכי המס של המשיבה יהא הדבר כרוך בעלויות משמעותיות לשינוי המערכת המיחשובית – עלויות אשר יושתו על הקופה הציבורית. שנית, אין הכרח כי שינוי שיטת עיגול הסכומים יביא בהכרח להטבה עם ציבור הנישומים או הקבוצה. כשם שכיום אופן יישום המשיבה את עיגול הסכומים איננו מרע או מיטב עם כלל הנישומים כפי שהובהר בפסק דינו של בית המשפט הנכבד. ...אף אם בסופו של יום תבצע המשיבה תיקון כזה או אחר באופן חישוב עיגול הסכומים הרי שבהכרח חלק מחברי הקבוצה יצא ממנו נפסד וממילא שבתוחלת – לא ניתן לקבוע אם יהיה מי שירוויח מתיקון ככל שיחול באופן חישוב עיגול הסכומים" (מתוך סעיפים 39 ו-44 לטיעוני המשיבה).

רשות המיסים ממשיכה וגורסת כי "המבקש לא הצביע על טרחה חריגה בה נשא. הטרחה המועטה בה נשאו המערער ובא-כוחו והסיכון האפסי שנטלו על עצם – אין בהם לזכות בגמול ושכר טרחה."

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

17. כזכור, סעיף 22 לחוק תובענות ייצוגיות מאפשר פסיקת גמול אף אם לא אושרה התובענה הייצוגית, וזאת "במקרים מיוחדים ומטעמים מיוחדים שיירשמו". בפסיקת גמול כאמור, יתחשב בית המשפט, בנוסף על מידת הטרחה והסיכון, במידת החשיבות הציבורית של התביעה.

18. הגעתי למסקנה כי בנסיבות המקרה הנוכחי יש מקום לפסוק גמול ושכר טרחה, אמנם בסכומים צנועים.

"הטעם המיוחד" שמצדיק מסקנה זו הוא כפול:

ראשית, ובמישור הכללי, המבקש צודק לדעתי בעמדתו המשפטית, כפי שנימקתי בהחלטה העיקרית. משמע, הגשת התביעה הייתה מבוססת בפן המקצועי-עיוני, ואף יש לקוות כי רשות המיסים תאמץ את הפרשנות האמורה ותיישם אותה הלכה למעשה.

קיים ערך בהבאת רשויות המדינה לפעול כחוק בכל מעשיהן, וכאשר מתגלה פעולה חוזרת ונשנית שמתבצעת בסטייה מן הדין, יש ערך בתיקון אופן הביצוע (אלא אם עצם התיקון כרוך בעלויות המאפילות על התועלת). יש מקום, אפוא, לעודד אזרחים להצביע על כשלים כאמור.

שנית, לגבי הודעת החדילה, אין ספק כי הבדיקה שנעשתה על ידי רשות המיסים, ואשר הובילה להודעת החדילה, נערכה בעקבות הגשת התביעה דן וכתוצאה ממנה. אכן, התקלה שהתגלתה, הקשורה כמוסבר להסבת מערכות המחשוב של מיסוי מקרקעין בשנת 2016, לא הייתה קשורה לסוגיה הספציפית שהעלתה התביעה (אופן עיגול הפרשי הצמדה וריבית), אלא לעצם ביצועו של עיגול מיותר בעת ההסבה הנ"ל.

מכאן, ניתן לכאורה להציב שאלה מורכבת: כאשר מוגשת תובענה ייצוגית נגד רשות בנושא פלוני ובדיקת העניין מביא לגילוי ליקוי בנושא אלמוני, האם חדילת הרשות בנושא השני אמורה לזכות את התובע ומייצגו בגמול ובשכר טרחה? אין צורך למצות את הדין בקושיה זו; כאן בכל זאת הודעת החדילה מתייחסת לתחום עיגול הסכומים

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

(ולא לנושא אחר, בלתי קשור לחלוטין) והזרז היחיד לחשיפת התקלה היה הגשת התביעה דנן.

19. עם זאת, לדעתי הסכומים צריכים להיפסק על הצד הנמוך.

ראשית, במישור הכללי, כבר הוסבר והודגש כי כל אחת משיטות עיגול הפרשי הצמדה וריבית – וזאת הנוהגת כיום אצל רשות המסים וזאת הראויה לאימוץ בהתאם להחלטה העיקרית – לעתים מיטיבה ולעתים מרעה את מצבו של האזרח, הן במקרה של החזר מס והן במקרה של חוב מס. הדבר תלוי בסכומים המדויקים של ההצמדה והריבית. **מסיבה זו ממש לא סברתי כי יש מקום לאשר את בקשת האישור.**

תוצאה מעורבת זו איננה מהווה אפוא "הישג" כלשהו עבור כלל הנישומים. ויודגש: העובדה שאימוץ פרשנות המבקש בסוגיית העיגול ייטיב רק עם חלק מן הנישומים וירע את מצבם של אחרים (והכל בגבולות שקל אחד) היא עובדה המובנית במהות העיגול (כפי שהודגם בהערת שוליים 8, המופיעה בעמוד 23 להחלטה העיקרית). אמנם המבקש, מטבע הדברים, העדיף להתמקד במקרים כמו שלו עצמו, בהם הפרשנות שהוא דגל בה **מיטיבה עם הנישום, אולם ניתן היה לדעת מלכתחילה, בעת הגשת התביעה, שהתוצאה לכלל הנישומים תהיה לכל היותר מעורבת.**

שנית, אימוץ פרשנות המבקש יכול להביא לכל היותר לחסכון של שקל חדש אחד – ולא במדובר בחסכון חוזר ונשנה (כגון בחשבון חודשי) אלא רק בהתקיים אותם אירועים בדידים לגביהם יש צורך בעיגול סכומים (ביצוע החזר מס או גביית חוב מס). כלומר, משמעות הסוגיה בכללותה היא מוגבלת.

20. אשר להודעת החדילה, מכיוון שפסיקת הגמול ושכר הטרחה ממילא איננה בבחינת "מדע מדויק", הוויכוח סביב שווי החדילה (כ- 200 אלף ש"ח או שמא כ- 400 אלף ש"ח) איננו בעל חשיבות רבה בעיניי, ובשתי החלופות מדובר בסכומים לא גבוהים יחסית.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

המבקש מבסס את השערותו (כ- 400 אלף ש"ח) על העובדה שהוא עצמו קיבל תוספת של 2 ש"ח ולא רק שקל אחד, וזאת כתוצאה מהוספת הפרשי הצמדה וריבית בגין התקופה לאחר העיגול הראשון.

אולם חישוב זה נגזר ממשך הזמן המסויים שחלף עד לביצוע ההחזר (הקיזוז) במקרה הפרטני של המבקש – ונתון זה מן הסתם איננו אחיד אצל כל אחד ואחד מן האזרחים שקיבלו פיצוי (של שקל) אגב יישום הודעת החדילה.

מעבר לכך, הפתרון שאומץ על ידי רשות המיסים אגב מתן הודעת החדילה היה גורף ובהסתברות גבוהה אף היטיב יתר על המידה עם חלק מן האזרחים (אלה שכלל לא נפגע מן העיגול המיותר בזמן הסבת המערכות, אלא "הרוויחו" ממנו שקל על חשבון המדינה).

בנסיבות אלה, יש מקום לאמץ את הנתון שהוצג על ידי רשות המיסים (ונבדק על ידיה בשנית), לפיו היקף התשלום בעקבות הודעת החדילה היה 199,908 ש"ח וזאת בהעדר הוכחת כל נתון מוצק אחר. ואף אם נסבור כי המספר האמיתי הוא גבוה יותר במקצת (בשל התופעה עליה מצביע המבקש), אין בכך כדי להשפיע באופן ממשי על פסיקת הגמול ושכר הטרחה בנסיבות מקרה זה.

אוסף כי לנוכח העובדה שהחדילה נוגעת לנושא שלא הועלה על ידי המבקש (העיגול המיותר בעת הסבת מערכת המחשוב), אין הכרח לטעמי להיצמד כאן לשיטת האחוזים אף אם הגשת התובענה הובילה לחדילה, כמוסבר (וראו בין היתר, ע"מ 2978/13 מי הגליל – תאגיד המים והביוב האזורי בע"מ נ' יוסף אחמד יונס, ניתן ביום 7.3.2017).

21. בשקלול כלל העובדות, הנסיבות והנימוקים, הגעתי למסקנה כי יש לפסוק כדלקמן:

(א) גמול למבקש בסכום של 7,500 ש"ח;

(ב) שכר טרחה למייצגי המבקש בסכום של 20,000 ש"ח.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 16806-09-20 מנירב נ' רשות המיסים בישראל

9 יולי 2023

בפסיקת סכומים אלה לא יושמה שיטה אריתמטית נוקשה כלשהי כי הרי בקשת האישור נדחתה ואף אם תאומץ פרשנות המבקש בסוגיית העיגול, לא תהיה בכך "בשורה" כספית חיובית לכלל הציבור, כמפורט לעיל.

22. לטעמי הסכומים הנ"ל מהווים תמריץ מספיק והולם בגין יוזמת המבקש ומייצגיו בהצבעתם על היישום הבלתי נכון של החוק בנושא עיגול הפרשי הצמדה וריבית, ללא פגיעה מיותרת בקופה הציבורית.

23. הסכומים הנקובים בסעיף 21 לעיל ישולמו על ידי המשיבה תוך 30 ימים.

ניתנה היום, כ' תמוז תשפ"ג, 09 יולי 2023, בהעדר הצדדים.

חתימה

ה' קירש, שופט

